

Kaasaegne rapsi sordiareetus keskendub sordi saagile

Parendused klassikalise sordiareenduse ja rapsiseemne sordiareetuse protsessis.

Klassikaline rapsi sordiareetus täieneb kaasaegsete meetodiga.

Õlirapsi sordiareetus põhineb klassikalisel sordiareetusel. Nii nagu sordiareetus areneb, võetakse ka rapsi sordiareetuses kasutusele uued meetodid. Biotehnoloogilised meetodid - mikrospooride kasutamine ja duubelhaploidid - on lühendanud sordiareetuse protsessi mitmete aastate võrra. Töö, mida varem tehti põllul, toimub nüüd kasvuhoonetes ja laborites. Seeläbi on võimalik toota mitu generatsiooni aastas ja kiirendada soovitud omaduste arengut nagu näiteks kõrge ölisisaldus või paranenud haiguskindlus Stem Cancerile. Õlirapsi turu kiired muutused sunnivad ka sordiaretajaid kasutama meetodeid, mis annavad kiiremaid tulemusi. Kaasaegse aretustehnoloogiaga saab peaaegu ette ennustada kahe erineva rapsitaimede ristamise tulemusi. See vähendab aeganõudvat, intentsiivset ja kulukat aretustööd põllul. Klassikaline valik ja aretustöö tehakse ikka veel katsepõllul ja on vajalik selleks, et testida katsesortide praktilist sobivust tootmistingimustes.

Aretusprotsess muutub selgemaks

Õlirapsi sordiareetusel keskendub Rapool kolmele eesmärgile: saagikus, kvaliteet ja haiguskindlus. Sordiareetuses pole peale õlirapsi taimeliiki, mille osas aretustöö saagi ja kvaliteedi suhtes on andnud paremaid tulemusi. Õlirapsi aretustöö on pikkade traditsioonidega ja on teinud sellest kultuurist tähtsa taimeliigi

Uute 0- ja 00-õlirapsi sortide kasutuselevõtt on laiendanud õlirapsi kasutusfunktsioone. Rapsist saadud eruukhape on laias maailmas mänginud teisejärgulist rolli, samas on see muutunud puhastusvahendite tähtsaks koostisosaks. Uue ja kõrge oleiinhappe/madala linoleenhappe (HOLL'i) sisaldusega õlirapsi kasvatamine on tänaseks laienenud 1 millionile hektarile ja see kasvab kuni 10% aastas. Suurimad rapsiõli tarbijad on biodiisli tööstus ja keemiaettevõtted kelle toodanguks on mitmesugused rasvatooted. Rapsiõli on vedelik, seda saab pumbata, teda saab hästi ladustada, ta on kõrge energiasisaldusega. Selliste omadustega vastab ta ideaalselt energiatööstuse nõuetele ja on heaks energialahenduseks tänases mobiilses ja dünaamilises maailmas.

Rapooli aretajate jaoks on tähtsad nii sortide erinevad karakteristikud kui ka saagikus. Hübriidseemne tootmine on täielikult optimeeritud ja saagikuse tõus paljalt väetiste ja taimekaitsevahenditega pole näiteks Saksamaal enam võimalik, sest inimeste teadlikkus taimekaitsevahendite ja väetiste keskkonnamõju osas on kasvanud. Seetõttu on saagikuse tõusu peamiseks faktoriks paranenud geneetika ja sordiareetus.

Sertifitseeritud seemnete tootmine on kallis ja aeganõudev, seetõttu sertifitseeritud seemnete müük on oluline, kuna suur osa käibest reinvesteeritakse sordiareetusprogrammidesse ja uurimistöösse. Aretustöö intensiivsus on tähtis pikaajalise arengu komponent, et kindlustada Euroopa põllumajanduse konkurentsivõime pikemas plaanis.

Hübriidid – õlirapsi sordiareetuse tulevik

Rapooli sordiaretajate fookus ja jõupingutused on keskendunud õlirapsile. Selle sordi spetsialistid juhivad korraga kolme talirapsi aretusprogrammi. Rapooli õlirapsi sordid katavad olulise osa tänasest põllumajandusmaastikust. Vabalt tolmevad liigid, MSL hübriidid, OGURA hübriidid, kõrge eruukhappega sordid, kõrge oleiinhappe ja madala linoleenhappega sordid ja nuutrikindlad sordid - kõik see on osa suurest sordivalikust. Tulevikus keskendub Rapool-Ring hübriidsortide arendamisele erinevates turusegmentides. Vabalt tolmevad sordid pole pikaajalise saagipotentsiaaliga ja nende parim aeg täna on möödas. Nad jäävad selgelt alla kolmanda põlvkonna hübriidsortidele. Äärmuslikes ilmastikutingimustes, nagu näiteks põud, võib osadel sortidel selgelt näha heteroosi efekti. Hübriidid saavad äärmuslike tingimustega hästi hakkama, sest nende külviaeg on hilisem, haiguskindlus suurem ja neil on oluliselt suurem eluvõime ja ka taastumisvõime. Kõik need on olulised karakteristikud et kindlustada stabiilseid ja püsivaid saake taimekasvatajatele.

Õlirapsi sordiareetuse lähiaastad toovad endaga kaasa uued stabiilsed kõrge saagi ja ölisisaldusega sordid. Parendused tehakse tänu uutele geenivalikutele ja sortide nuutri haiguskindlus suureneb. Lähimurre on toimumas phoma ja verticilliumi haiguskindlate sortide aretamisel. Aretustöö üks suund on ka varasema külviajaga sortide ning varisemiskindlate sortide aretus, mis annab taimekasvatajale rohkem võimalusi nii külvi- kui koristusajal. Fookus on ka N-efektiivusel ja põuakindlusel.

Uute hübriidide aretusel jätkatakse kõrge eruukhappega sortide ja HOLLI karakteristikute arendamist. Lähiaastatel jätkub madalakasvuliste ja kõrge saagipotentsiaaliga hübriidide aretustöö, Herbitsiidikindlate sortide (Clearfield) aretus põhineb klassikalisel

Kaasaegne rapsi sordiaretus keskendub sordi saagile

aretustööl, vältides geenimutatsioone ja katsetades uusi sorte pidevalt tavatingimustes. Clearfieldi potentsiaal on suurem Ida Euroopas, kus herbitsiidide valik on piiratud.

Maailma õlirapsi nõudlus on kasvamas ja sellele vastavalt peab kohanema ka õlirapsi kasvatus. Nõudlust rahuldab kindlasti pindala kasv. Piirkondades kus kasvupind või tingimused on limiteeritud, on peamiseks kasvu teguriks ikkagi saagikuse tõus. Seetõttu on Rapool-Ringi sordiaretajate eesmärgiks jätkuvalt õlirapsi stabiilne ja kõrge saagikus.

